

3.1 Mitas ar pasaka?

Pasakas žmonės seka nuo neatmenamų laikų. Jos mus nukelia į tolimą praeitį, leidžia išgirsti išmintingus protėvių balsus. Pasakos mums rodo, koks žmogaus elgesys geras ir koks ne, kas gyvenime gera ir kas bloga. Pats ryškiausias pasakų bruožas – fantastika. Pačios gražiausios yra stebuklinės pasakos, viena jų – „Eglė žalčių karalienė“. Ją ir nagrinėsime. Bet iš pradžių raskite atsakymą į klausimą: „Apie ką kalbama pasakose?“

Algirdas Julius Greimas
1917–1992

Algirdas Julius Greimas savo knygoje „Tautos atminties beiėškant. Apie dievus ir žmones“ pasaką palygino su degradavusiu mitu. Štai ką jis apie tai rašė 1990 m.: „Mito relikty išliko ir padavimuose, pasakose, ypač stebuklinėse. Pasakų ryšį su mitu liudija jų būdingieji personažai (slibinas, velnias, gyvatė, žaltys, ragana, laumė, laimė), taip pat įvairios herojų metamorfozės, virtimai gyvūnais, augalais, kelionės į kitas pasaulio sferas – dangų, požemi, stebuklingi daiktai ir nepaprasti pagalbininkai, specifinė erdvė (kurios reikšmingi komponentai: kalnas, medis, marios, miškas, raistas, kryžkelė). Iš tiesų pagrįstai pasakos laikomos degradavusiu mitu.“

Pasakos perkelia skaitytoją ar pasakotoją į nesamą, pramanytą pasaulį. Jos kalba apie fantastines būtybes ar žmones, apdovanotus stebuklingomis galiomis. Arba apie laukinius žvėris, naminius gyvulius ir paukščius, kurie kalba ir elgiasi kaip žmonės. Dažnai toje pat pasakoje veikia ir žmonės, ir žvėrys, ir nepaprastos būtybės. Vadinamųjų stebuklinių pasakų veikėjai atlieka neįmanomus žygius, išvengia didžiausių pavojų, ūmai atsiduria tolimiausioje vietoje, keičia savo pavidalą.

Dauguma stebuklinių pasakų turi tarptautinį siužetą – jos žinomos ir civilizuotų kraštų tautosakoje, ir Afrikos tautų kūryboje. Retas siužetas būdingas tik kuriai nors vienai tautai. Antai labai populiarī Lietuvoje pasaka „Eglė žalčių karalienė“ yra ir latvių, rytų slavų, moldavų tautosakoje.

Jūratė Šlekonytė „Apie pasakų sekimo ypatumus“

Su ja ir susipažinkite. (Priedai: *Eglė žalčių karalienė – Apie Eglę ir Žilviną* ir / arba *Eglė žalčių karalienė – Žaltys ir Mergaitė*).

